

# **COVID-19 PANDEMİSİYLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI MALİ KURULUŞLARIN ROLLERİ**

## **Yazarlar**

Durdane KÜÇÜKAYCAN  
Gonca GÜNGÖR GÖKSU

© Copyright 2020

*Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.*

ISBN

978-625-770-780-0

**Kitap Adı**

COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Uluslararası Mali Kuruluşların Rollerı

**Yazarlar**

Durdane KÜÇÜKAYCAN  
ORCID iD: 0000-0001-5515-2616

Gonca GÜNGÖR GÖKSU  
ORCID iD: 0000-0003-0230-7391

**Yayın Koordinatörü**

Yasin Dilmen

**Sayfa ve Kapak Tasarımı**

Akademisyen Dizgi Ünitesi

**Yayıncı Sertifika No**

47518

**Baskı ve Cilt**

Vadi Matbaacılık

**Bisac Code**

MED000000

**DOI**

10.37609/akya.383

**GENEL DAĞITIM**

**Akademisyen Kitabevi A.Ş.**

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

**www.akademisyen.com**

***Sevgili Ailelerimize...***



# ÖN SÖZ

İkinci Dünya Savaşı'ndan 75 yıl sonra, dünya başka bir büyük savaş ile karşı karşıya kalmıştır. Klasik meydan muharebelerinden farklı olarak bu sefer, tüm insanlık ortak görüş birliği çerçevesince koronavirüs hastalığı ya da yaygın kullanılan ismiyle COVID-19 virüsüyle mücadelede aynı safta yer almıştır. Kısa sürede pandemiye dönüşen bu sağlık problemi, dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanı etkilemiş ve sağlık açısından ciddi tahribatlara neden olmuştur. COVID-19 pandemisi küresel ekonomiyi de derinden etkilemekle beraber, geleceğe yönelik geniş çaplı korkulara yol açmıştır.

COVID-19 pandemisinin ne zaman ve nasıl sonlanacağı hakkında net bilgi mevcut değildir. Birçok ülkede aşı çalışmaları devam etmekte olup, bu çalışmalar henüz test aşamasındadır. Bununla birlikte, her geçen gün vaka ve ölüm sayıları hızla artmaktadır. Hastalığın yayılmaya başladığı 2020 yılının ilk aylarında ileride ikinci dalga yaşanır mı sorusu akıllarda iken, 2020 yılının ikinci yarısında küresel ikinci dalga başlamıştır. İkinci dalga kapsamında ise vaka sayılarında ilk dalgaya nazaran daha sert artışlar yaşanmıştır. Tüm bu gelişmeler neticesinde hastalığın yayılımını kontrol altına almak amacıyla devletler karantina ve diğer önlemleri yeniden uygulamaya başlamışlardır. Bu süreçte sadece ulus devletler açısından değil, uluslararası bağlamda da çeşitli mücadele yöntemleri devreye girmiştir. Başta Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları olmak üzere, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası Grubu, Avrupa Birliği, G7/8 ve G20 Grupları, bölgesel kalkınma bankaları gibi kuruluşlar hastalığı hem kontrol altına almak hem de hastalığın ekonomi ve diğer sektörler üzerindeki yıkıcı etkilerini bertaraf etmek için acilen harekete geçmişlerdir.

Bu kitabın yazılmasının ana düşüncesi, dünyayı yönlendiren uluslararası mali kuruluşların COVID-19 pandemisiyle mücadelede rollerini ve aldıkları önlemleri analiz etmektir. Kitap sekiz bölümden oluşmaktadır. İlk dört bölüm Dr. Gonca GÜNGÖR GÖKSU ve son dört bölüm Dr. Durdane KÜÇÜKAYCAN tarafından kaleme alınmıştır. Birinci bölümde COVID-19 pandemisinin küresel ekonomi üzerin-

deki genel etkileri ile ulusal ve uluslararası alanda alınan önlemler, ikinci bölümde Uluslararası Para Fonunun, üçüncü bölümde Dünya Bankası Grubunun, dördüncü bölümde Birleşmiş Milletlerin ve bağlı kuruluşlarının, beşinci bölümde Avrupa Birliğinin, altıncı bölümde G7/8 ve G20 Gruplarının, yedinci bölümde Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütünün ve sekizinci bölümde bölgesel kalkınma bankalarının pandemiyle mücadelede üstlendiği roller araştırılmıştır.

Bölümler hazırlanırken öncelikle uluslararası mali kuruluşların tanıtımı, misyonu, vizyonu, örgütsel yapısı ve finansal destek mekanizmalarının işleyişi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Bölümlerin ilerleyen kısımlarında ise ilgili kuruluşların COVID-19 pandemisiyle mücadelede üstelendikleri roller ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bölüm başlarında incelenen uluslararası mali kuruluşun isimlerinin Türkçe ve İngilizce açıklamaları sunulmuştur. Bölümlerin devamında ilgili kuruluşların uzun isimlerinin yerine, İngilizce kısaltmalarının kullanılması tercih edilmiştir.

Son olarak kitabın kaleme alınması için fikir veren Doç. Dr. Hakan YAVUZ'a, uluslararası mali kuruluşlar uzaktan eğitim ders notlarını bizimle paylaşan Prof. Dr. Habib YILDIZ'a, bölümleri okuyarak düzeltmelerde katkıda bulunan Özge İlkem TÜRİTCİOĞLU'na, Yusuf CENGİZ'e, Tülay GENÇER'e, kapak tasarımında yardımcı olan Öğr. Gör. Emre ÜNAL'a ve kitabın yazılma sürecinde desteklerini esirgemyen eşlerimiz İhsan KÜÇÜKAYCAN'a ve Alper GÖKSU'ya teşekkürlerimizi sunuyoruz. Kitabın, COVID-19 pandemisiyle mücadelede uluslararası mali kuruluşların rollerini öğrenmede ve analiz etmede okuyuculara faydalı olmasını temenni ediyoruz.

**Durdane KÜÇÜKAYCAN & Gonca GÜNGÖR GÖKSU**

**Aralık 2020**

# İÇİNDEKİLER

|              |   |
|--------------|---|
| ÖN SÖZ ..... | v |
|--------------|---|

## 1. COVID-19, KÜRESEL EKONOMİK ETKİLERİ VE PANDEMİYLE MÜCADELEDE ALINAN ÖNLEMLER

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| Giriş .....                                                              | 1  |
| 1.1. COVID-19 Pandemisinin Gelişimi ve Alınan Önlemler .....             | 2  |
| 1.2. COVID-19 Pandemisinin Ekonomi ve Sektörler Üzerindeki Etkileri..... | 6  |
| 1.2.1. COVID-19 Pandemisinin Ekonomi Üzerine Etkileri .....              | 6  |
| 1.2.1.1. 2020 Yılı Küresel Ekonomik Büyümeye İlişkin Projeksiyonlar ..   | 9  |
| 1.2.1.2. 2020 Yılı Ekonomik Büyüme Gerçekleşmeleri .....                 | 12 |
| 1.2.2. COVID-19 Pandemisinin Sektörler Üzerine Etkileri.....             | 14 |
| 1.2.2.1. Sağlık Sektörü .....                                            | 14 |
| 1.2.2.2. Eğitim Sektörü .....                                            | 15 |
| 1.2.2.3. Tarım ve Gıda Sektörü .....                                     | 15 |
| 1.2.2.4. Enerji Sektörü .....                                            | 16 |
| 1.2.2.5. Turizm Sektörü .....                                            | 16 |
| 1.2.2.6. Bankacılık Sektörü .....                                        | 17 |
| 1.2.2.7. Havacılık Sektörü .....                                         | 17 |
| 1.2.2.8. Perakende Sektörü .....                                         | 18 |
| 1.2.2.9. Gayrimenkul Sektörü.....                                        | 18 |
| 1.2.2.10. Bilişim Sektörü .....                                          | 19 |
| 1.2.2.11. Diğer Hizmet Sektörleri .....                                  | 19 |

|                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1.3. COVID-19 Pandemisine Karşı Alınan Mali Önlemlere Genel Bakış.....                   | 20 |
| 1.4. Çeşitli Ülkelerde COVID-19 Pandemisine Karşı Alınan Mali ve Finansal Önlemler ..... | 23 |
| 1.5. Türkiye’de COVID-19 İle Mücadelede Alınan Mali Önlemler .....                       | 30 |

## **2. ULUSLARARASI PARA FONU VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLÜ**

|                                                                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Giriş .....                                                                                                           | 37 |
| 2.1. Uluslararası Para Fonunun Kuruluşu.....                                                                          | 38 |
| 2.2. Uluslararası Para Fonunun Amaçları, Faaliyetleri ve Üyelik Koşulları ....                                        | 39 |
| 2.3. Uluslararası Para Fonunun Organları ve Yönetim Yapısı .....                                                      | 41 |
| 2.4. Uluslararası Para Fonunun Üye Ülkelere Sağladığı Mali Destekler ve İşleyişi .....                                | 42 |
| 2.5. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Uluslararası Para Fonunun Rolü ve Mali Destekleri .....                         | 47 |
| 2.5.1. Uluslararası Para Fonunun 2020 ve 2021 Yılları İçin Büyüme Projeksiyonları.....                                | 47 |
| 2.5.2. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Uluslararası Para Fonunun Üye Ülkelere Sağladığı Destekler .....              | 48 |
| 2.5.2.1. COVID-19 Pandemisinde Uluslararası Para Fonunun Bölgesel Yardımları.....                                     | 50 |
| 2.5.2.2. Afet Etkilerinin Sınırlandırılması ve Borcun Hafifletilmesi (CCRT) Fonu Aracılığıyla Sağlanan İmkânlar ..... | 55 |

## **3. DÜNYA BANKASI GRUBU VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLÜ**

|                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------|----|
| Giriş .....                                                             | 57 |
| 3.1. Dünya Bankası Grubunun Kuruluşu ve Genel Bilgi .....               | 58 |
| 3.2. Dünya Bankası Grubunun Amaçları ve Üyelik Koşulları .....          | 60 |
| 3.3. Dünya Bankası Grubunun Organları ve Yönetimi.....                  | 62 |
| 3.4. Dünya Bankası Grubunun Finansal Kaynakları ve Mali İmkânları ..... | 63 |

|                                                                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 3.5. COVID-19 Pandemisine Karşı Dünya Bankası Grubunun Rolü ve Destekleri.....                                                      | 65 |
| 3.5.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Ülkeler .....                                 | 69 |
| 3.5.1.1. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Afrika Ülkeleri.....                                                | 69 |
| 3.5.1.2. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Doğu Asya ve Pasifik Ülkeleri.....                                  | 71 |
| 3.5.1.3. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Avrupa ve Merkez Asya Ülkeleri .....                                | 71 |
| 3.5.1.4. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Latin Amerika Ülkeleri ve Karayip Ülkeleri .....                    | 72 |
| 3.5.1.5. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Orta Asya ve Kuzey Afrika Ülkeleri .....                            | 73 |
| 3.5.1.6. COVID-19 Hızlandırılmış Kolaylık İmkânından Faydalanan Güney Asya Ülkeleri.....                                            | 73 |
| 3.5.2. COVID-19 Pandemisi Nedeniyle Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Ülkeler .... | 74 |
| 3.5.2.1. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Afrika Ülkeleri .....                   | 74 |
| 3.5.2.2. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Doğu Asya ve Pasifik Ülkeleri .....     | 77 |
| 3.5.2.3. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Avrupa ve Merkez Asya Ülkeleri ..       | 78 |
| 3.5.2.4. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri       | 79 |
| 3.5.2.5. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Orta Asya ve Kuzey Afrika Ülkeleri      | 80 |
| 3.5.2.6. Diğer Finansman Türlerinden ve Mevcut Projelerinin Yeniden Dağıtımından Faydalanan Güney Asya Ülkeleri.....                | 81 |

#### **4. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLÜ**

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Giriş .....                                                                                         | 85 |
| 4.1. Birleşmiş Milletlerin Kuruluşu ve Üyelik Koşulları .....                                       | 86 |
| 4.2. Birleşmiş Milletlerin Örgüt Yapısı ve İşleyişi .....                                           | 87 |
| 4.3. Birleşmiş Milletler Bünyesinde Kurulan Uzmanlık Kuruluşları.....                               | 90 |
| 4.3.1. Birleşmiş Milletlerin Mali ve Kalkınma Uzman Kuruluşları .....                               | 91 |
| 4.3.1.1. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı .....                                                | 91 |
| 4.3.1.2. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı .....                                   | 92 |
| 4.3.1.3. Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Örgütü.....                                       | 92 |
| 4.3.1.4. Birleşmiş Milletler Dolaylı Kalkınma Uzman Kuruluşları.....                                | 93 |
| 4.4. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Birleşmiş Milletlerin ve Uzman Kuruluşlarının Rollerini ..... | 93 |

#### **5. AVRUPA BİRLİĞİ VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLÜ**

|                                                          |     |
|----------------------------------------------------------|-----|
| Giriş .....                                              | 105 |
| 5.1. Avrupa Birliğinin Kuruluşu ve Yapısı .....          | 106 |
| 5.1.1. Avrupa Birliğinin Kuruluşu ve Gelişimi.....       | 106 |
| 5.1.2. Üyeleri .....                                     | 107 |
| 5.1.3. Kurumsal Yapısı .....                             | 108 |
| 5.1.3.1. Yönetim Organları .....                         | 108 |
| 5.1.3.2. Finansman Organları .....                       | 109 |
| 5.1.3.3. Danışma Organları ve Diğer Kuruluşlar .....     | 109 |
| 5.1.4. Ortak Politikaları.....                           | 109 |
| 5.1.4.1. Ekonomik Alanda Ortak Politikalar .....         | 109 |
| 5.1.4.1.1. Tarımsal Alanda Ortak Politikalar .....       | 109 |
| 5.1.4.1.2. Ulaşım Alanında Ortak Politikalar .....       | 110 |
| 5.1.4.1.3. Ortak Rekabet Politikası .....                | 110 |
| 5.1.4.2. Sosyal Politika Alanlarında Ortak Anlayış ..... | 110 |

|                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.1.5. Avrupa Birliği'nin Ekonomik Yapısı .....                                            | 111 |
| 5.1.5.1. Avrupa Birliği'nin Para Politikası .....                                          | 112 |
| 5.1.5.2. Avrupa Birliği'nin Maliye Politikası .....                                        | 114 |
| 5.1.6. COVID-19 Pandemisi Karşısında Avrupa Birliği .....                                  | 115 |
| 5.1.6.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Avrupa Birliği'nin<br>Aldığı Mali Önlemler ..... | 118 |
| 5.1.6.2. COVID-19 Pandemisine Karşı Avrupa Birliği'nin<br>Para Politikası .....            | 122 |

## **6. G7/G8 VE G20 ÜLKE GRUPLARI VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLLERİ**

|                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Giriş .....                                                                                                  | 127 |
| 6.1. G7/G8 ve G20 Ülke Grupları .....                                                                        | 128 |
| 6.1.1. G7/G8 Ülke Grubu ve İşlevleri .....                                                                   | 128 |
| 6.1.2. G20 Ülke Grubu ve İşlevleri .....                                                                     | 130 |
| 6.2. COVID-19 Pandemisinin G7/8 ve G20 Ülkelerine Etkileri .....                                             | 133 |
| 6.2.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede G7 Grubunun Faaliyetleri ..                                          | 134 |
| 6.2.2. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede G20 Grubunun Faaliyetleri                                            | 139 |
| 6.2.2.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede G20 Eylem Planı .....                                              | 142 |
| 6.2.2.2. COVID-19 Pandemisine Karşı Uluslararası Yardıma İhtiyaç<br>Duyan Ülkeler İçin Çözüm Önerileri ..... | 145 |

## **7. EKONOMİK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA ÖRGÜTÜ VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLÜ**

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| Giriş .....                                  | 153 |
| 7.1. OECD Örgütünün Yapısı .....             | 154 |
| 7.1.1. Kuruluşu ve Amacı .....               | 154 |
| 7.1.2. OECD'nin Yapısı ve Yönetimi .....     | 156 |
| 7.1.3. OECD'nin Bütçesi .....                | 161 |
| 7.1.4. OECD'nin Kararları ve İşlevleri ..... | 161 |

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 7.2. COVID-19 Pandemisinin OECD Ülkelerine Etkileri .....                               | 162 |
| 7.2.1. COVID-19 Pandemisine Karşı OECD'nin Faaliyetleri .....                           | 167 |
| 7.2.1.1. Ekonomik Görünüm Raporu (Economic Outlook Report) ...                          | 168 |
| 7.2.1.2. COVID-19 Pandemisine Karşı OECD'nin Ülkelere Temel<br>Politika Önerileri ..... | 169 |

## **8. ÇOK TARAFLI KALKINMA BANKALARI VE COVID-19 PANDEMİSİNDEKİ ROLLERİ**

|                                                                                                     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Giriş .....                                                                                         | 173 |
| 8.1. Çok Taraflı Kalkınma Bankaları.....                                                            | 174 |
| 8.1.1. Asya Kalkınma Bankası .....                                                                  | 174 |
| 8.1.2. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Asya Kalkınma<br>Bankasının Faaliyetleri .....              | 176 |
| 8.2. İslam Kalkınma Bankası .....                                                                   | 179 |
| 8.2.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede İslam Kalkınma<br>Bankasının Faaliyetleri .....             | 180 |
| 8.3. Afrika Kalkınma Bankası .....                                                                  | 183 |
| 8.3.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Afrika Kalkınma<br>Bankasının Faaliyetleri .....            | 184 |
| 8.4. Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası .....                                                      | 188 |
| 8.4.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Amerikalılar Arası<br>Kalkınma Bankasının Faaliyetleri..... | 189 |
| 8.5. Asya Altyapı Yatırım Bankası.....                                                              | 193 |
| 8.5.1. COVID-19 Pandemisiyle Mücadelede Asya Altyapı Yatırım<br>Bankasının Faaliyetleri .....       | 193 |

|                   |            |
|-------------------|------------|
| <b>SONUÇ.....</b> | <b>199</b> |
|-------------------|------------|

## ◆ KAYNAKLAR

1. ADB (Asian Development Bank) (2020a), What We Do, <https://www.adb.org/what-we-do/main>, Erişim: 25.11.2020.
2. ADB (Asian Development Bank) (2020b), Who We Are, <https://www.adb.org/who-we-are/about>, Erişim: 25.11.2020.
3. AFDB (African Development Bank) (2020a), Corporate Information, <https://www.afdb.org/en/about/corporate-information>, Erişim: 26.11.2020.
4. AFDB (African Development Bank) (2020b), Non-Regional Member Countries, <https://www.afdb.org/en/countries/non-regional-member-countries>, Erişim: 26.11.2020.
5. AIIB (Asian Infrastructure Investment Bank) (2020a), Who We Are <https://www.aiib.org/en/about-aiib/index.html>, Erişim: 21.11.2020.
6. AIIB (Asian Infrastructure Investment Bank) (2020b), Members and Prospective Members of the Bank, <https://www.aiib.org/en/about-aiib/governance/members-of-bank/index.html>, Erişim: 21.11.2020.
7. AIIB (Asian Infrastructure Investment Bank) (2020c), COVID-19 Crisis Recovery Facility, <https://www.aiib.org/en/policies-strategies/COVID-19-Crisis-Recovery-Facility/index.html>, Erişim: 27.11.2020.
8. Aslantaş, M. F. (2011). Bölgesel Kamusal Mallar ve Bölgesel Kalkınma Bankaları (Asya Kalkınma Bankası Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
9. Baldwin, R. ve Tomiura, E. (2020), "Thinking Ahead About the Trade Impact of COVID-19", In R. Baldwin ve B. Weder di Mauro (Eds.), *Economics in the Time of COVID-19*, (59-71). Washington, DC: CEPR Press. (VoxEU.org eBook).
10. IDB (Inter-American Development Bank) (2020a), About Us, <https://www.iadb.org/en/about-us/overview>, Erişim: 04.11.2020.
11. IDB (Inter-American Development Bank) (2020b), How Are We Organized, [https://www.iadb.org/en/about-us/how-are-we-organized?open\\_accordion=1](https://www.iadb.org/en/about-us/how-are-we-organized?open_accordion=1), Erişim: 04.11.2020.
12. IDB Invest (Inter-American Development Bank Invest) (2020), About Us, <https://www.idbinvest.org/en/about-us>, Erişim: 04.11.2020.
13. IDB Lab (Inter-American Development Bank Lab) (2020), Who We Are, <https://bidlab.org/en/about>, Erişim: 04.11.2020.
14. IsDB (Islamic Development Bank) (2020a), IsDB Member Countries, <https://www.isdb.org/isdb-member-countries>, Erişim: 25.11.2020.
15. IsDB (Islamic Development Bank) (2020b), About IsDB, <https://www.isdb.org/who-we-are/about-isdb>, Erişim: 26.11.2020.
16. Kandemir, A. (2002), Dünyada ve Türkiye'de Kalkınma Bankacılığı ve Kalkınmanın Finansmanı, Türkiye Kalkınma Bankası, Yayın No:12, Ankara.
17. Karluk, R. (2002), Uluslararası Mali, Ekonomik ve Siyasi Kuruluşlar, Ankara: Turhan Yayınevi Yayını.
18. Parasız, İ. (2004), Uluslararası Ekonomik Mali Kuruluşlar ve Oluşumlar, Ezgi Kitabevi, Bursa
19. Shadmi, E., Chen, Y., Dourado, I., vd. (2020), Health Equity and COVID-19: Global Perspectives, *Int J Equity Health*, 19, 104, 1-16.
20. Taşar, M. (2019), *Yatırım ve Kalkınma Bankalarında Risk Odaklı İç Denetime Yönelik Uygulama Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
21. UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund) (2020), [www.unicef.org](http://www.unicef.org), Erişim: 11.11.2020.
22. URL 1 (2020), Latest News Releases, <https://www.adb.org/news/releases>, Erişim: 18.03.2020.
23. URL 2 (2020), ADB Announces \$6.5 Billion Initial Response to COVID-19 Pandemic, <https://www.adb.org/news/adb-announces-6-5-billion-initial-response-covid-19-pandemic>, Erişim: 18.03.2020.
24. URL 3 (2020), ADB Triples COVID-19 Response Package to \$20 Billion, <https://www.adb.org/news/adb-triples-covid-19-response-package-20-billion>, Erişim: 13.04.2020.

25. URL 4 (2020), ADB Allocates \$20 Million to Help Developing Members Access Vaccines for COVID-19, <https://www.adb.org/news/adb-allocates-20-million-help-developing-members-access-vaccines-covid-19>, Erişim: 17.11.2020.
26. URL 5 (2020), İslam Kalkınma Bankası, İslam İşbirliği Teşkilatı Nezdinde Türkiye Cumhuriyeti Daimi Temsilciliği, <http://iit.dt.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/347240>, Erişim: 26.11.2020.
27. URL 6 (2020), The Islamic Development Bank Group Strategic Preparedness and Response Programme for the COVID-19 Pandemic Allocates US\$ 2.3 Billion to Member Countries, <https://www.isdb.org/news/the-islamic-development-bank-group-strategic-preparedness-and-response-programme-for-the-covid-19-pandemic-allocates-us-23-billion-to-member-countries>, Erişim: 27.11.2020.
28. URL 7 (2020), COVID-19: The Latest Updates From IsDB, <https://www.isdb.org/topic/coronavirus>, Erişim: 26.11.2020.
29. URL 8 (2020), A Wake-up Call: Addressing Global Challenges through South-South Cooperation, <https://www.isdb.org/news/a-wake-up-call-addressing-global-challenges-through-south-south-cooperation>, Erişim: 27.11.2020.
30. URL 9 (2020), İslam Kalkınma Bankası, COVID-19'un olumsuz etkilerinin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla; Türk Eximbank ile 100 Milyon Dolarlık bir finansman anlaşması imzalıyor, <https://www.isdb.org/tr/node/44723>, Erişim: 27.11.2020.
31. URL 10 (2020), US\$10 billion to help its MCs: Final Communiqué Heads of Arab Coordination Group Institutions, <https://www.isdb.org/news/us10-billion-to-help-its-mcs-final-communique-heads-of-arab-coordination-group-institutions>, Erişim: 27.11.2020.
32. URL 11 (2020), The Arab Coordination Group Approves US\$ 8.6 Billion to Help Countries Tackle the Economic Impact of COVID-19 Pandemic, <https://www.isdb.org/news/the-arab-coordination-group-approves-us-86-billion-to-help-countries-tackle-the-economic-impact-of-covid-19-pandemic>, Erişim: 27.11.2020.
33. URL 12 (2020), African Development Bank Group unveils \$10 billion Response Facility to curb COVID-19, <https://www.afdb.org/en/news-and-events/press-releases/african-development-bank-group-unveils-10-billion-response-facility-curb-covid-19-35174>, Erişim: 24.11.2020.
34. URL 13 (2020), African Development Bank approves \$27.33 million to ramp up the African Union's COVID-19 Response Initiative, <https://www.afdb.org/en/news-and-events/press-releases/african-development-bank-approves-2733-million-ramp-african-unions-covid-19-response-initiative-37795>, Erişim: 27.11.2020.
35. URL 14 (2020), Loans & Grants, <https://www.afdb.org/en/news-and-events/loans-grants>, Erişim: 26.11.2020.
36. URL 15 (2020), News & Media, <https://www.idbinvest.org/en/news-media>, Erişim: 27.11.2020.
37. URL 16 (2020), Press Room, <https://www.iadb.org/en/press-room>, Erişim: 27.11.2020.
38. URL 17 (2020), Search News, [https://www.iadb.org/en/news?f%5B0%5D=filter\\_news\\_by\\_topic%3A1106](https://www.iadb.org/en/news?f%5B0%5D=filter_news_by_topic%3A1106), Erişim: 25.11.2020.
39. URL 18 (2020), IDB Group Announces Priority Support Areas For Countries Affected By COVID-19, <https://www.iadb.org/en/news/idb-group-announces-priority-support-areas-countries-affected-covid-19>, Erişim: 25.11.2020.
40. URL 19 (2020), Media Center, Asian Infrastructure Investment Bank, <https://www.aiib.org/en/news-events/media-center/news/index.html>, Erişim: 21.11.2020.